

УДК 711.1

Яценко В. О.,
кандидат архітектури, професор кафедри ландшафтної архітектури КНУБА,
Коротков Є. М.,
студент КНУБА

ПОБАЧИТИ, ПРОАНАЛІЗУВАТИ, ЗАПРОПОНУВАТИ, НАВЧИТИ

Анотація: в статті розглянуто чотири ключові дії формування професійності архітектора в сфері містобудування.

Ключові слова: середовище, місто, аналіз, приміська зона, модель.

Терміни, які ми використовуємо в повсякденному спілкуванні відносно життя, навчання, науки, розвитку суспільних відносин середовища в якому знаходимося, яке ми його пробуємо зберегти, або розвиваємо. Особливої уваги заслуговує розуміння поняття міського середовища пов'язаного з нашим життям, роботою, відпочинком.

Міське середовище є постійно змінним у зв'язку з розвитком суспільства, тому надважливим завданням є спроба зафіксувати головні, ключові його елементи виражені в архітектурі забудови.

Людина завжди існує в просторі і часі. Вона сприймає простір, як життєве оточення свого існування – середовище, яке має бути для неї найбільш сприятливим. Таким середовищем, в нашому розумінні з проявами просторового та часового вимірів в вигляді історичних і культурних надбань є місто.

Міське середовище – це штучний світ, створений людиною, який не має аналогів в природі і здатний існувати тільки при постійному поновленні. Саме люди і середовище в якому вони живуть є сутністю міста.

Людина будь-якої сфери діяльності як суспільна особа має вступати в діалог з сформованими традиціями міста, його історією, додержуючись правил порядності тимчасового гостя в житті міста. Повага до історії, витворів мистецтва, природи є результатом творчого виховання яке базується на розумінні та глибоких знаннях.

Суспільство, на жаль, в процесі розвитку творення через швидкі зміни оточуючого середовища все частіше заперечує минуле чим його поважає.

Воно впевнене, що нині настав час великих безповоротних змін, які охопили всі сфери життя людини.

Глобальні зміни технологій, агресія до природи, невизначеність перспективних стратегій, втрата впевненості, це тільки незначний перелік

сучасного стану суспільства. Люди руйнують навколишнє середовище не бажаючи інколи повертатись і подивитись на наслідки свого безглуздя.

Сьогодні міста знаходяться в складній ситуації, в якій вони опинилися по ряду об'єктивних і суб'єктивних причин.

Суттєві перетворення в політичній, соціальній та економічній сферах, які проходять в Україні не можуть не впливати на розвиток населених пунктів і реформування системи розселення. Зміна системи адміністративного устрою, визначення пріоритетів нормативного розвитку в вигляді нової форми об'єднань, територіальних громад, змушує все частіше переглядати історію розвитку з метою відновлення втрачених основ. Результати історії останніх десятиліть мають зовсім неоптимістичні дані.

На початок незалежності України рівень урбанізації досяг 66,7%, в порівнянні рівень урбанізації західних країн становить 85-90%. Чисельність населення на цей же період досягає максимуму 52,2 млн. чоловік. А далі, за менш ніж 10 років рівень упав до 46 млн. чоловік [1]

Для порівняння можна навести дані: 29 млн. осіб – 1926 р.; 31 млн. осіб – 1939 р.; 50,4 млн. – 1983 р.; 51,7 млн. – 1989 р.; 46,7 млн. – 2006 р., які характеризують надто значні зміни за короткі періоди. [4]

Важко оцінити негативні та позитивні фактори, проте процес за роки незалежності продовжував і продовжує шлях на зменшення населення.

Сьогодні уже практично неможливо дати характеристику існуючого стану, який, в свою чергу, руйнує сформовану історично-територіальну систему розселення. Процес, який характеризується рядом кроків назад в еволюційному процесі розвитку.

Особливо вразливими до змін стали міста, які знаходяться в зоні впливу надвеликих міст-мільонерів. Прикладом подальшого розгляду стане саме приміська зона м. Києва та спроба побачити проблеми розвитку, проаналізувати їх характер, запропонувати шлях подальшої стабілізації деградування та показати вихід для відновлення їх містобудівного потенціалу.

Приміська зона – це сукупність прилеглих до міста територій, які утворюють з ним єдине ціле в функціонально-планувальному, соціально-економічному і територіальному устрої.

Населені пункти, що знаходяться в приміській зоні міста є самостійними елементами розселення з своєю історією, культурою, архітектурою.

Малими містами приміської зони Києва є Васильків, Боярка, Вишневе, Вишгород, Бориспіль, Обухів, Українка, Ірпінь та інші. Така велика кількість міст звичайно має як історичні особливості так і економічні. Будучи на початку своєї історії захисними форпостами, вони сьогодні стали економічними

супутниками столиці, в якійсь мірі захисним бар'єром міграційних процесів та врівноваження урбанізованого навантаження Києва.

Життєвий шлях таких міст надто довгий, тому накопичив безліч історичних факторів, досягнень в своєму розвитку, як і зазнав значних втрат за різних обставин. Сьогодні життя міста вимагає розважливості і продуманості всіх кроків і вчинків як архітекторів так і людей, які керують всіма процесами. Саме архітектура малих міст часто є їх генетичним кодом і не має сенсу наздоганяти технологічний процес в її розвитку як, наприклад, розвиток комп'ютерних технологій.

Міста мають своє місце і спроба прикрашати їх у вигляді макіяжу (реклами, кольору, малих форм і т. ін.), або проводити пластичну хірургію у вигляді сучасних новобудов приведе до втрати індивідуальності.

Сьогодні міста втратили концепцію свого розвитку, тому мають вигляд «барахолки» де в оскаженілому маскарадї уже важко побачити, що сформувало основу простору міста, наскільки наповнення його втратило яку-небудь ідею.

Місто – сцена тимчасових міроприємств різноманітних світових забаганок. Архітектура красива і дорога, захоплює та вражає але, по суті, є поверховою. В 1990 році Клаус Драйєр назвав її архітектурою макдональдщини, симуляцією архітектури, спектаклем за придуманим сюжетом.

Надзвичайним на сьогодні ще зостається можливість побачити те, що підтримувало ці малі міста від повної деградації. А саме культурна спадщина, особливості ландшафтно-рекреаційних територій, архітектурні та археологічні пам'ятки, форми етнічних змін, традицій та ін. побачити і зрозуміти, зафіксувати для майбутнього вивчення, для створення центрів культури і надбань минулого, а не йти шляхом руйнації, дешевої заміни на яку нас штовхає випадковість керівників.

Наступним кроком має стати аналітичний – формування системи обґрунтувань, доказів, висновків, яка в майбутньому стане базою для створення концепції майбутнього розвитку міста. Аналітичний етап є надскладним процесом пов'язаним з формування принципів, підходів, прийомів здатних допомогти місту зберегти свою історію, культуру, потенціал розвитку, індивідуальність та значення для системи розселення.

Визначаючи важливість результатів аналітичних роздумів для можливості заглянути в майбутнє Фомін І.О. відмічає: «Здавна людина інтуїтивно припускала можливість існування іншого невидимого світу, що лежить за межами повсякденного життя і допомагає переборювати його труднощі». [2]

Існує безліч методів аналізу. В даній роботі відносно малих міст як об'єктів, пропонується покроковий процес побудови моделі існуючого стану та її трансформування в майбутнє.

Першим кроком процесу є ранжування питань, які розглядаються за рівнем їх важливості (задачі проекту) та визначення ймовірного подальшого вивчення існуючого стану міста.

Важливість процесу в тому, що не тільки, наприклад, іде показ факторів як необхідних для подальшої розробки проектної стадії, а як спосіб впливу на процес існування міста і його тієї чи іншої системи в часі.

За таким же принципом мають здійснюватись і інші елементи і фактори, як причинні, а не фактичні.

Саме причинність і лежить в сутності створення нової парадигми перспектив розвитку. Термін «парадигма» в даному випадку використовується як загальне бачення, логічна послідовність і визнання певного процесу. [3]

Інколи виникає перетин інтересів, в такому випадку необхідно визначити часову перевагу того чи іншого фактору для подальшого формування рейтингу в побудові концепції.

Результатом аналітичного дослідження має стати факторна модель з реальним інформуванням, яка має розкривати достатність питання, що досліджується.

Порівняння факторних моделей дає можливість визначити спів падання, накопичення або розбіжність чи контактність з подальшим реформуванням загальної моделі існуючого стану.

Модель дає можливість варіантності формування концепції.

Процес аналітичного аналізу в містобудівному як і інших процесах є самим складним за причини суб'єктивності багатьох факторів та за тривалістю його виконання.

Саме аналітичний процес дає змогу сформувати чітку стратегію, завдання для багатьох спеціалістів для розробки перспектив розвитку міста на засадах поваги до історії, людини і природного оточення. Запропонувати новий характер міста з новими технологіями, новою інфраструктурою яка забезпечує як розвиток так і збереження минулого.

Як результуючим етапом процесу формування стратегії чи концепції майбутнього розвитку міста є процес навчання. Навчання як форма поєднання бачення, аналізу та пропозицій є базовою для процесу оволодіння конкретною спеціальністю.

Пропозиція має базуватись на спробі змінити саме парадигму розвитку від управління до удосконалення системи територіального планування. Парадигми не зростання заради зростання, а зростання заради розвитку. Не

використання території для сьогоdnішніх потреб, а для територіального розвитку для потреб суспільства та ефективного використання ресурсів. Базою запропонованої парадигми повинна стати система обов'язків людини перед майбутнім міста та перехід до об'єднання людських знань, бажань, можливостей.

Ще однією задачею архітектора і є не тільки створити архітектурні об'єкти, а навчити їх розуміти як єдине з людиною ціле, що і є основою середовища існування.

Навчання як поєднуючий процес усвідомлення багатьох знань, які формують професіональність, в тій чи іншій сфері діяльності людини, яка формує життєвий простір для свого існування.

В даній роботі розглянуто чотири фактори професійної підготовки спеціалістів-архітекторів як єдиний процес – бачу, розумію, пропоную, навчаюсь.

Список літератури

1. Білоконь Ю.М. Регіональне планування (Теорія і практика) / За ред. І.О.Фоміна – К.: Логос, 2003. – 246 с.
2. Білоконь Ю.М., Фомін І.О. Наука і творчість в архітектурі / За редакцією І.О.Фоміна, Київ, 2006.
3. Кун Т. Структура научних революцій (пер. с англ. И.З.Налетова. – М.: Прогресс, 1975. – 278 с.
4. Дубович І.А. Український словник довідник. 5-е видання. Київ, Знання, 2008.

Аннотація

В статті рассмотрено чотири ключеві дії формування професіоналізму архітектора в області градостроїтельства.

Ключеві слова: середовище, місто, природна зона, модель.

Abstract

In the article four key actions of forming of professionalness of architect are considered in the sphere of town-planning.

Keywords: environment, city, analysis, suburban zone, model.